

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hur påverkar undantagsförhållandena till följd av coronaviruset kommunernas ekonomi?

Finansministeriet/Kommun- och regionförvaltningsavdelningen
23.3.2020

Utgångspunkter

- Mindre skatteinkomster och större social- och hälsovårdsutgifter de mest betydande konsekvenserna
- Varaktigheten och omfattningen av undantagsförhållandena har en avsevärd inverkan på kommunernas inkomster och utgifter, varför det i dagsläget är svårt att bedöma hur betydande konsekvenserna är i pengar
- De ekonomiska konsekvenserna varierar från kommun till kommun
  - till exempel utvecklingen av skatteinkomsterna påverkas starkt av befolknings- och näringsstrukturen i kommunen
  - ökningen av social- och hälsovårdsutgifterna beror på hur epidemin påverkar den enskilda regionen/kommunen

Utgångspunkter

- Inkomster av engångsnatur, t.ex. vinster vid tomtförsäljning, kan eventuellt senareläggas, men de blir inte helt och hållet utestående
  - kan påverka kommunens finansieringssituation, men inte utfallet på lång sikt
- I en del verksamheter inom kommunen påverkar undantagsförhållandena verksamhetens innehåll och sättet att genomföra den, men inte kostnaderna
  - t.ex. lärare får samma lön för närundervisning och distansundervisning, i kommunikationen betonas information om coronaviruset osv.

Skatteinkomster och statsandelar

- Kommuninvånarnas och företagens ekonomiska situation påverkar kommunens inkomstskatter och andel av intäkterna från samfundsskatten
  - permitteringar, uppsägning av personal, kraftigt minskad försäljning för företag (stora skillnader mellan olika branscher)
  - effekterna blir inte tydligt synliga förrän efter skatteutfallet i april
  - undantagsförhållandena påverkar inte fastighetsskatten
- De kalkylerade statsandelarna redovisas till kommunerna i enlighet med besluten

Social- och hälsovårdstjänster

- Vården av coronasmittade och beredskapsåtgärderna medför kostnader
  - de ökade kostnaderna jämfört med den normala verksamheten är en följd av t.ex. extra personal och övertidsarbete, inkl. vikarier, samt av inhyrning av personal, extra lokaler och extra läkemedel och utrustning
- Samtidigt skjuts icke-brådskande vårdåtgärder upp, vilket lindrar de brådskande vårdåtgärdernas kostnadseffekter på kort sikt
  - utgifterna för dessa vårdåtgärder senareläggs

Småbarnspedagogiska tjänster och undervisningstjänster

- Småbarnspedagogiska tjänster anlitas i mindre utsträckning, varvid intäkterna minskar
- Övergången till distansundervisning och andra arrangemang både ökar och minskar utgifterna
  - ökade IKT-utgifter
  - eventuella ändringsbehov i fråga om stödtjänster, t.ex. skoltransporter kan behöva omorganiseras (nya behov om det inte finns grupper överallt, en del tidigare grupper uteblir)
  - eventuella besparingar t.ex. i fråga om måltider och resor

Idrotts- och kulturtjänster

- Uteblivna försäljnings- och avgiftsinkomster till följd av att verksamheten avbryts
  - å andra sidan eventuella besparingar i fråga om avlöning av annan än ordinarie personal, köpta tjänster, utgifter för evenemang osv.
  - möjligheterna att påverka de fasta utgifterna kan också lindra effekterna av de minskade inkomsterna

Tekniska tjänster, lokaltjänster, räddningsväsendet, kollektivtrafiken

- Lokaltjänsternas hyresintäkter av engångsnatur minskar när evenemang ställs in
  - också t.ex. kreditförluster i fråga om hyresinkomster är möjliga om undantagsförhållandena varar länge
- Biljettintäkterna från kollektivtrafiken minskar
- Det lönar sig för kommuner att fortsätta genomföra sina investeringsprojekt för att undvika att försämra sin allmänna ekonomiska situation

Kommunens dottersamfund

- De ekonomiska konsekvenserna för kommunens dottersamfund varierar beroende på i vilken bransch bolaget är verksamt
  - energibolag, vattentjänstbolag osv. i den säkraste ställningen
  - problem för bolag inom kultur- och idrottsområdet
  - hyreshusbolagens ekonomiska situation blir stegvis sämre
    - hyresgästers ekonomiska problem

Kommunernas finansiering och likviditet

- Med tanke på kommunernas beskattningsrätt är deras finansiella ställning mer tryggad än i andra branscher, och åtminstone enligt bedömningar har kommunerna fortfarande möjlighet att få kortfristig finansiering för likviditetsproblem
  - i kommunernas lån ingår vanligen inte heller sådana villkor som hänför sig till den ekonomiska situationen och som, om de uppfylls, skulle leda till att lånen sägs upp

Sammandrag: Hur påverkas kommunernas ekonomi?

Skatteinkomster

Kommuninvånarnas och företagens beskattningsbara inkomster minskar, vilket påverkar beloppet av kommunens inkomstskatt och samfundsskatt.

Social- och hälsovårdsutgifter

Social- och hälsovårdsutgifterna ökar till följd av särskilda vårdåtgärder och åtgärder som vidtas för att hindra virusets spridning.

Andra inkomster minskar

Intäkter från minskade verksamheter blir utestående. Inkomster av engångsnatur, t.ex. vinster vid markförsäljning, kan senareläggas.

Utgiftsutvecklingen kan påverkas

Utgiftsbeloppet påverkas i hög grad av hur kommunen kan överföra personal från de minskade verksamheterna till andra uppgifter och anpassa utgifterna för verksamheterna.

Korrekt och aktuell information är väsentlig för ett effektivt beslutsfattande

- Finansministeriets ekonomiska avdelnings prognos färdigställs före regeringens ramförhandlingar
- För att konsekvenserna ska kunna bedömas måste kommunerna och samkommunerna tillhandahålla korrekt och aktuell information som kontinuerligt uppdateras
  - de första delårsrapporterna utarbetas om situationen i slutet av mars eller april – det är dock svårt att förutse utgiftsutvecklingen i dem
- Skatteförvaltningen producerar uppgifter om skatteintäkterna
- Faktaunderlaget tjänar beredningen av innehållet i, tidpunkten för och inriktningen av statens åtgärder → effektivitet och rätt inriktning som mål

Stöd till kommunerna under undantagsförhållandena till följd av coronaviruset (1)

- Utgångspunkten för stödet till kommunerna är att stödet är effektivt: rätt instrument, rätt inriktning och rätt tidpunkt
- Ingen vet ännu hur länge krisen kommer att pågå och hur omfattande den är
  - Konsekvenserna för kommunerna syns stegvis – motiverat att bedöma även hela uppsättningen åtgärder ur denna synvinkel
  - Konsekvensbedömningen ska grunda sig på så täckande information som möjligt, även kommunerna har en viktig roll här
- En omfattande bedömning av konsekvenserna för den kommunala ekonomin är under beredning i finansministeriets prognosprocess
  - I prognosprocessen bedöms undantagsförhållandenas konsekvenser för alla ekonomiska sektorer, inkl. den offentliga ekonomin och kommunerna som en del av den

Stöd till kommunerna under undantagsförhållandena till följd av coronaviruset (2)

- I takt med att man får mer information behövs det särskilda etapper för olika reaktioner
  - Rambeslutet och tilläggsbudgetarna utgör den närmaste framtidens etapper för beslutsfattande
- Akut och snabbverkande stödåtgärd
  - Kompensation för den minskning av kommunernas skatteintäkt som temporärt föranleds av förfarandet för anstånd med betalningen av skatter
  - Regeringens åtgärder är under beredning
- Effekterna av andra eventuella åtgärder utreds som bäst
  - Olika instrument har olika målgrupper och därmed olika effekter → det måste finnas en uppfattning om vilket problem som ska hanteras